

Cele 11 minciuni din textul Sfântului Sinod grec – ”Către popor”

Protopresbiter Nicolae Manolis

Paroh al bisericii Sfântul Ierarh Spiridon din Triandria (Tesalonic)

4 februarie 2017

Minciuna nr. 1: ”Sfântul Sinod al Bisericii Greciei se adresează tuturor credincioșilor pentru a-i informa cu privire la Sfântul și Marele Sinod al Bisericilor Ortodoxe, care s-a întrunit în luna iunie 2016, în insula Creta.”

Adevărul: Sfântul Sinod al Bisericii Greciei se adresează tuturor credincioșilor de fapt **pentru a-i înșela**, liniștindu-i în legătură cu hotărârile care s-au luat la așa-numitul *Sfânt și Mare Sinod*. Provoacă o impresie dureroasă faptul că Sfântul Sinod găsește de cuviință să se adreseze poporului credincios la peste șapte luni de la încheierea lucrărilor sinodului din Creta.¹

Tot ce era de aflat în legătură cu Sfântul și Marele Sinod al Bisericilor Ortodoxe din punct de vedere al informației, adică unde, când a avut loc, cine a participat și cine nu, despre prezența observatorilor eterodocși, a agenților C.I.A. etc deja am aflat cu toții. Ca pliromă (totalitate a membrilor Bisericii) a Bisericii Greciei așteptam un singur lucru cu nerăbdare, adică **o informare referitoare la dacă ierarhia a acceptat sau nu hotărârile eretice** ale așa-numitului Sfânt și Mare Sinod.²

De altfel, comunicarea hotărârilor către pliroma Bisericii este îndatorirea ierarhiei, potrivit articolului nr. 13 (extrem de problematic) al Regulamentului de organizare și de funcționare al ”Sfântului și Marelui Sinod”: ”Deciziile sinodale semnate, ca și Mesajul Sfântului și Marelui Sinod, sunt trimise prin scrisori patriarhale ale Patriarhului Ecumenic către toți Întâistătătorii Bisericilor Ortodoxe Autocefale, care trebuie să le comunice Bisericilor lor. Aceste texte au o autoritate panortodoxă”

Minciuna nr. 2: ”Principalul obiectiv al Sfântului și Marelui Sinod a fost întărirea și manifestarea unității tuturor Bisericilor Ortodoxe, dar și abordarea a diferite aspecte pastorale actuale.”

Adevărul: Scopul principal al așa-numitului *Sfânt și Mare Sinod* a fost introducerea ereziei ecumenismului în Ortodoxie. Așa-zisul scop al întăririi și al arătării unității Bisericilor Ortodoxe a fost pretextul³, în vreme ce problemele pastorale reale⁴ care preocupă lumea ortodoxă de zeci de ani au fost ignorate.⁵

¹ ”...În mod special arhieriei Bisericii Greciei sunt datori să aibă o atitudine responsabilă, în primul rând personal, dar după aceea și colectiv, la următoarea ședință a Sinodului Ierarhiei în principal față de textul al șaselea, prin votarea căruia s-au recunoscut ereticii la biserici la ”sinodul” din Creta.

Dar și pliroma credincioșilor, ca apărătoare a credinței Bisericii (conform Sinodului din anul 1848), așteaptă explicațiile necesare, adică din ce cauză hotărârea comună a Ierarhiei Bisericii noastre nu a fost reprezentată de întâi-stătătorul ei. Cu mult mai mult însă ea așteaptă din partea Ierarhiei să condamne eclesiologia vicleană, eretică și sincretistă și ecumenistă a ”Sinodului” din Creta. Noi, credincioșii, așteptăm – în continuare – să se ia inițiative și în colaborare cu cele patru Patriarhii care nu au luat parte la *Sinodul* din Creta, să se convoace – în viitor – un Sinod Panortodox – pentru a restabili, prin autoritatea lui superioară – în mod oficial și instituțional – unitatea bisericească zdruncinată, să condamne eclesiologia vicleană a ”Sinodului” din Creta și să publice procesele verbale ale ”Sinodului” contestat...” (Dimitrie Tseleggidis, *Trilogie teologică cu ocazia Marelui Sinod*)

² ”...pătrunderea panereziei ecumenismului direct în Biserică conduce cu alte cuvinte la coexistența a două tradiții dogmatice (eclesiologice) contradictorii: cea care este mărturisită în Simbolul de Credință despre Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolică și cea a unei biserici fără precedent în istorie, străine și eretice, o biserică a multelor ”biserici eterodoxe”. Astfel, Trupul lui Hristos, Biserica, se prezintă ”schizofrenic”, iar nu având ”mintea lui Hristos”, ci este un ”Hristos împărțit”, cu multe ”păreri”, adică credințe dogmatice, diferite.” (*Masă rotundă în Moldova*, 12 iulie 2016)

³ ”Așa-numitul *Sfânt și Mare Sinod* din Creta a fost convocat, potrivit mărturiei inspiratorilor și organizatorilor lui, pentru a exprima unitatea Bisericii. Însă motivul de a arăta unitatea Bisericii prin convocarea unui Sinod Panortodox este necunoscut și străin de istoria Sinoadelor Ortodoxiei. Adevărul lucrurilor care au reieșit din această convocare a fost nu numai că nu a îndreptățit alegerea scopului plin de slavă deșartă, ci au arătat și răutatea ascunsă a organizatorilor acestui sinod.” (Dimitrie Tselengidis, *Trilogie teologică cu ocazia Marelui Sinod*)

⁴ ”Două subiecte aveau întâietate foarte mare, pentru vindecarea unor vechi schisme, provocate de inițiative ale conducerii bisericești: • trebuia să fie soluționată, printr-o restabilire a calendarului vechi, patristic, problema calendarului bisericesc, care a fost schimbat în mod neașteptat, fără o hotărâre panortodoxă, și scindează de aproape 100 de ani unitatea liturgică a ortodocșilor; • și cel mai important, o măsură pe care trebuia să o ia Sinodul era condamnarea fără echivoc a panereziei ecumenismului, care de 100 de ani îi corupe pe ierarhii și teologii Bisericii, abandonând Tradiția Sfinților Apostoli și a Sfinților Părinți și denigrându-i ca extremiști și fanatici pe cei care se luptă pentru păstrarea acestei Tradiții”. (*Masă rotundă în Moldova*, 12 iulie 2016)

⁵ ”Dintr-o referire pe scurt la istoria amară a reformei calendaristice reiese faptul că după marea rană produsă unității liturgice între Bisericile Ortodoxe autocefale și dezbinările și schismele dintre credincioși, toți estimau că această situație dureroasă și nesănătoasă

În Bisericile Ortodoxe există unitatea de credință, care se arată bisericește prin Sfintele Taine, prin citirea dipticelor în timpul slujirii arhieresti a Dumnezeieștii Liturghii, prin mulțimea de legături a Bisericilor între ele și cu Patriarhia Ecumenică. Acest lucru îl mărturisesc, fără voia lor, și alcătuitoarii acestei broșuri *Către popor*, când scriu cu câteva rânduri mai jos: "*Biserica Ortodoxă își exprimă unitatea și sobornicitatea ei prin Sfintele Taine.*"

Concluzia este că scopul principal al Sinodului a fost "întărirea" și "arătarea" unității ortodocșilor în fața celorlalte așa-numite *biserici-confesiuni* eterodoxe, astfel ca Ortodoxia, ca un singur trup, sub conducerea Patriarhului Ecumenic ca *primul fără egal*, (iată unitatea!!!) să se unească, la timpul potrivit, mai întâi cu ereticii și apoi cu cei de alte credințe.⁶

De altfel, broșura ascunde faptul că sinodul a eșuat în stil mare să întărească și să arate unitatea Bisericilor Ortodoxe, deoarece au lipsit patru patriarhii, care reprezentau două treimi (2/3) din ortodocșii din întreaga lume.⁷

În acest punct este foarte importantă observația făcută de Biserica Ortodoxă a Bulgariei: "...rugăciunea Bisericii pentru "unirea tuturor" nu înseamnă refacerea unității cu alți creștini, ca și cum unitatea este ceva care a fost pierdută de către Biserică, ci ceea ce înseamnă este **întoarcerea în sânul ei a celor care s-au despărțit de ea**, întoarcere realizată prin Botez, Mirungere și prin Dumnezeiasca Euharistie.

Mai mult, Sfântul Sinod declară că Biserica Ortodoxă nu poate adopta, de asemenea, diversele învățături și concepte, pe baza cărora eterodocșii își fondează unitatea menționată, și nici astfel de teorii cu privire la existența unei anumite „unități” aparente a tuturor cultelor creștine ca, de exemplu, învățătura despre „Biserica nevăzută”, „teoria ramurilor”, „teologia baptismală”, potrivit căreia există o unitate primordială într-un "botez comun."

...Toate aceste teorii au legătură cu învățătura scolastică despre „harul creat” al Duhului Sfânt, care a fost sinodal condamnată de Sfânta Biserică... Sfântul Sinod (al Bisericii Bulgare) declară de asemenea că respinge învățătura care a stat la baza deciziei despre ecumenism a Conciliului II Vatican, pentru că ea constituie expresia aceleiași concepții eclesiologice greșite menționată mai sus. Este interesantă de asemenea și observația aceleiași Ierarhi, că **au refuzat să semneze textele falsului sinod** o mare parte a ierarhilor care au fost prezenți.⁸

trebuia să fie rezolvată urgent prin convocarea unui Sinod Panortodox sau Ecumenic. Chiar și numai pentru acest subiect, pentru această "nevoie urgentă" era necesară și indispensabilă convocarea Marelui Sinod Panortodox". (Părintele Theodor Zisis, *Vechiul și noul calendar și sărbătorirea comună a Paștilor*, în revista *Theodromia*, volumul 18, p. 284)

⁶ "...este clar și înțeles pe deplin faptul că este cu totul imposibilă – din punct de vedere ontologic, dar și practic – unitatea cu ereticii condamnați de Sinoadele Ecumenice, fără pocăința lor și fără integrarea lor, potrivit Sfințelor Canoane, în Una și Unica, Sfânta, Soborniceasca și Apostolică Biserică, adică Ortodoxia. De aceea este clar că "îmbisericirea" (oferirea caracterului de biserică) fără condiții și în mod arbitrar ereticilor de către așa-numitul *Sfânt și Mare Sinod* din Creta este inacceptabilă, invalidă și neputincioasă din punct de vedere eclesiologic și constituie un **adulter duhovnicesc** pe care, potrivit Vechiului Testament, Dumnezeu îl urăște, ca un Dumnezeu "zelos." "Îmbisericirea" anti-canonice în discuție nu îl obligă în nici un fel, din punct de vedere bisericesc, pe nici un credincios ortodox care vrea să rămână – credincios literalmente – hotărârilor Sinoadelor Ecumenice, "următor" – în acest fel concret – "al Sfinților Părinți." (Dimitrie Tselengidis, *Trilogie teologică cu ocazia Marelui Sinod*)

⁷ Sinodul de la Kolimbari nu poate fi numit nici "mare" pentru că:

- nu au fost chemați să ia parte toți episcopii.
- puținii episcopi convocați nu au putut să-și manifeste opțiunea prin modul canonic de alegere.
- au participat fără drept de vot și cu dreptul de a vorbi într-un interval limitat de timp.
- Din totalul de aproape 800 de episcopi ai Bisericii a-toată-lumea drept de vot au avut doar cei 14 Întâi-stătători, și pentru că dintre aceștia lipseau 4, în cele din urmă au votat 10, adică **1/80** din totalul episcopilor care trebuia să fie prezenți și să poată vota. Practica aceasta este fără precedent și arbitrară în istoria noastră bisericească, deoarece încalcă grosolan eclesiologia Sinoadelor Ortodoxe, care presupune egalitatea tuturor arhierilor, lucru care se vede în votul lor egal.
- elitismul fără precedent menționat mai sus introduce consacrarea unui un fel de "Papă colectiv", adică a Întâi-stătătorilor, care nu mai sunt primii între egali ("primi inter pares"), ci **primii fără egal** ("primi sine paribus").
- La cel mai înalt nivel bisericesc, absența celor patru Biserici, a Antiohiei, a Rusiei, Bulgariei și Georgiei (dintre care prima face parte dintre cele cinci Patriarhii vechi)
- acest Sinod nu este "mare", ci mic, și, desigur, nici ortodox nu este, ci o simplă Conferință inter-ortodoxă lărgită." (*Masă rotundă în Moldova*, 12 iulie 2016)

⁸ "...33 de episcopi care au participat la Sinod nu au semnat documentul „Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine”, iar unii ierarhi desemnari sunt teologi ortodocși cu autoritate..."

Minciuna nr. 3: “Pe baza concluziilor Sfântului și Marelui Sinod”

Adevărul: Textele oficiale ale Sfântului și Marelui Sinod sunt **Mesajul, Enciclica și Hotărârile**. Toate cele trei documente sunt definite ca având autoritate panortodoxă. Prin acest text al broșurii, Sinodul Permanent al Greciei nu se referă nici la hotărârile Sinodului, nici la Mesajul, nici la Enciclica lui, cu atât mai puțin la **presupusele concluzii** ale Sinodului.

Broșura este o compilație de mici citate din textele de mai sus, cărora li se adaugă sau sunt scoase din ele idei sau fraze, interpretate după bunul plac al fiecăruia, cu scopul de a schimba sensul lor și a le face mai ușor digerabile. De fapt este vorba despre idei, judecăți și dorințe ale alcătuitoarelor broșurii, **pe baza propriilor lor concluzii despre Sinod, care pe noi nu ne interesează. Ceea ce ne interesează și așteptăm o informare în acest sens sunt hotărârile Sinodului și consecințele lor dogmatico-eclesiologice.** Însă desigur acestea nu trebuie să fie cunoscute în nici un caz... pentru că acolo are loc marea **stricare a Ortodoxiei**.

Minciuna nr. 4: “Biserica Ortodoxă își exprimă unitatea și sobornicitatea prin Sfintele Taine. Sinodalitatea slujește unității și însuflă organizarea Bisericii, modul în care aceasta ia deciziile și îi determină cursul.”

Adevărul: Mai întâi de toate sinodalitatea slujește Adevărul credinței. Acest Adevăr a fost apărat de sinoadele ecumenice și locale în fața diverselor erezii. Mai presus de orice, unitatea este cea a credinței Bisericii celei Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească.

Însă, așa cum este formulat paragraful de mai sus al broșurii, reiese concluzia absurdă că atunci când sinodalitatea nu funcționează la nivel ecumenic sau local, este zdruncinată unitatea ecumenică sau locală a Bisericii, lucru absurd. Este vădită încercarea de a fi justificată invenția nemaivăzută de întrunire a unui Sinod Ecumenic **nu pentru ca acesta să condamne erezii, ci pentru a se arăta chipurile unitatea Bisericii.**⁹

Foarte interesant este punctul din paragraful 22 al textului “*Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine*” în care sinodul din Creta declară că “*păstrarea credinței ortodoxe autentice este asigurată numai prin sistemul sinodal.*” Însă Sfântul Sinod al Bisericii Bulgariei declară dimpotrivă la acest punct că “*criteriul final al confirmării Sinoadelor bisericești este conștiința dogmatică vigilentă a întregii plerome ortodoxe (a deplinații Trupului lui Hristos).* El declară că un Sinod Ecumenic nu poate să asigure în mod automat și mecanic corectitudinea credinței mărturisită de creștinii ortodocși”.¹⁰ Să ne amintim aici desigur și declarația Patriarhilor Răsăritului din anul 1848, în care foarte clar ei constată din nou adevărul credinței noastre referitor la cine este apărătorul ei.¹¹ Însă actualul Patriarh Ecumenic, râvnind puterea papală, ne poruncește prin sentințe nemaiauzite să acceptăm altceva!¹²

“...declarația că Biserica Ortodoxă participă la inițiative ecumenice “în scopul căutării ”unității pierdute a tuturor creștinilor”, Sfântul Sinod o consideră inacceptabilă și inadmisibilă, dat fiind faptul că Biserica Ortodoxă nu și-a pierdut niciodată unitatea intrinsecă.

...Unitatea presupune identitatea credinței, unanimitate și unitate de acțiune în toate definițiile dogmatice și rânduielile eclesiale, confirmate de Sinoadele Ecumenice, precum și în tradiția liturgică și viața sacramentală în Duhul Sfânt. Modul de a realiza această unitate se bazează pe pocăință, mărturisirea credinței ortodoxe și pe Botezul ortodox.” (Hotărârea finală a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Bulgare referitoare la Sinodul din Creta)

⁹ “Conform umilei mele păreri, ceea ce este inacceptabil în legătură cu așa-zisul Sfânt și Mare Sinod, este de ce se numește Sfânt, devreme ce nu este următor al Sfințelor Sinoade Ecumenice și al celorlalte Sinoade așa cum a declarat episcopul Anastasie al Albaniei și nu a formulat și nici nu s-a preocupat de nici o hotărâre dogmatică sau canonică, el nu este nici mare de vreme ce nu au fost reprezentați peste **200 de milioane** de frați întru aceeași credință (150 milioane – Patriarhia Moscovei, 30 milioane Patriarhia Georgiei și 20 milioane Patriarhiile Bulgariei și Antiohiei) și pentru că **nu a condamnat nici o erezie existentă în vremurile noastre, încălcând în mod evident următoarele canoane ale Bisericii:** Canonul 37: „De două ori pe an să se facă Sinod al Episcopilor și să se cerceteze între dânșii Dogmele bunei Cinstiri de Dumnezeu, și să se rezolve întâmplătoarele împotrivă ziceri bisericești”, care are **autoritate ecumenică** (adică veșnică și neschimbabilă – n.trad.) prin Canonul al II-lea al Sinodului VI ecumenic și prin Canonul I al Sinodului VII Ecumenic. Și nu evaluat, chiar dacă a primit o hotărâre în acest sens, pe cei care poartă dialoguri teologice cu eterodocși ca vechii-catolici, anticalcedonienii, anglicanii, lutheranii.” (Memoriu al Mitropolitului Serafim de Pireu adresat Sfântului Sinod al Greciei, cu ocazia sesiunii extraordinare din 23-24 noiembrie 2016)

¹⁰ Hotărârea finală a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Bulgare referitoare la Sinodul din Creta.

¹¹ “Apărătorul credinței este trupul însuși al Bisericii, adică poporul însuși, care dorește ca credința lui să rămână veșnic neschimbată și la fel cu cea a Părinților lui.” [<http://www.agioskosmas.gr/sindesmos.asp?issue=122&artid=4614>]

¹² “Cu responsabilitatea noastră ca patriarh ecumenic și președinte al Sfântului și Marelui Sinod adunat în Creta și ca păzitor al dogmei și al rânduielii canonice în Biserica din Răsărit.” [pe site Katanixis: Exclusiv: Patriarhul Ecumenic cu un document incendiar devine căpitan al friicii și al groazei: https://katanixis.blogspot.gr/2016/12/blog-post_95.html]

Minciuna nr. 5: “Merită menționat de asemenea că Sfântul Sinod nu a făcut referire doar la autoritatea Sinoadelor Ecumenice cunoscute, ci pentru prima dată în cadrul lui s-au recunoscut ca Sinoade „de autoritate universală”, adică asemenea celor Ecumenice, Marele Sinod din timpul Sfântului Fotie cel Mare, Patriarhul Constantinopolului (879-880), Marile Sinoade din timpul Sfântului Grigorie Palama (1341, 1351, 1368) și Marile și Sfintele Sinoade din Constantinopol pentru respingerea conciliului unionist din Florența (1438-1439), a învățăturilor protestante (1638, 1642, 1672, 1691) și a etnofiletismului ca erezii ecleziologice (1872).”¹³

Adevărul: Nicăieri în textele Sinodului din Creta nu au fost recunoscute sinoadele menționate ca având autoritate universală, adică fiind ecumenice. Adaosul nevinovat la prima vedere al frazei ”adică fiind ecumenice” în textul broșurii ascunde o viclenie foarte profundă.

Ajunge să fie ridicol modul în care episcopii noștri vor să înșele pliroma Bisericii. Ei vor să ne convingă în legătură cu caracterul ortodox al sinodului din Creta invocând recunoașterea sinoadelor ortodoxe care sunt fără nici o îndoială ecumenice. Ori noi am citit o altă hotărâre a sinodului din Creta, ori avem 15 sinoade ecumenice pe care le cunosc numai episcopii noștri.

Este un lucru cunoscut că a existat cererea din partea Bisericii Serbiei și a câtorva mitropoliți ai Bisericii Greciei de a fi recunoscute primele două sinoade menționate, adică cel din vremea Sfântului Fotie cel Mare și cel din timpul Sfântului Grigorie Palama ca Ecumenice (ca Sinodul VIII și IX Ecumenic). Recunoașterea acestor două Sinoade ca ecumenice și **reînnoirea sărbătorească a hotărârilor lor** ar fi făcut recunoscute meritele sinodului din Creta ca unul cu adevărat Sfânt și Mare Sinod și ar fi fost suficient pentru **anatematizarea veșnică a fiarei papistașe** care a dat naștere multitudinii de erezii protestante.

Dimpotrivă, importanța Sinoadelor de mai sus care sunt considerate de pliroma Bisericii ca Sinoade Ecumenice nu este recunoscută, pentru că în Enciclica sinodului din Creta se face o simplă referire formală alături de alte sinoade, desigur de mare importanță, care însă în conștiința pliromei ortodoxe nu dețin poziția de Sinoade Ecumenice.¹⁴

Minciuna nr. 6: “Bisericile Ortodoxe Autocefale nu constituie o confederație de Biserici, ci Biserica cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolească.”

Adevărul: La sinodul din Creta numai întâi-stătătorii Bisericii autocefale au avut dreptul de vot, adică fiecare întâi-stătător a reprezentat întreaga lui Biserică. În practică, sinodul a funcționat ca o confederație, după modelul Uniunii Europene. Întâi-stătătorii au avut rolul de Comisar (membru al consiliului), cu dreptul de veto, în vreme ce ceilalți episcopi au fost elemente decorative, la fel ca în Parlamentul European. În practică a fost o confederație de Biserici autocefale. **Astfel a fost recunoscut primatul întâi-stătătorilor în fața celorlalți episcopi ai fiecărei Biserici și primatul Patriarhului Ecumenic în fața celorlalți întâi-stătători.**

Din contră, dacă la așa-numitul *Sfânt și Mare Sinod* Bisericile nu alcătuiau o confederație de Biserici, episcopii nu ar fi fost numai membri și reprezentanți ai Bisericii lor, ci episcopi ai Bisericii celei Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolică, egali, cu același drept de vot decisiv. Astfel ar fi fost ortodox. ”Să fie respectat votul tuturor.”¹⁵

¹³ “Desigur, dat fiind adevărul biblic și patristic incontestabil că inspiratorul tuturor ereziilor este diavolul, este sigur că vrăjmașul a crezut pe moment că a reușit o victorie considerabil de mare împotriva Bisericii lui Hristos prin ”Sinodul” din Creta, căci prin acesta – prin textul al șaselea al lui – ”au fost recunoscute” ca biserici toate ereziile creștine. Și, cu siguranță, are toate motivele să se bucure în dauna Bisericii devreme ce nu a existat niciodată un asemenea ”Sinod” în istoria ei care să legitimize instituțional împreună toate ereziile într-una singură, fapt care provoacă o mahnire profundă și sfâșietoare acelor credincioși care se întâmplă să fie informați și să înțeleagă bine cele ce se întâmplă în Biserica lor.” (Dimitrie Tselengidis, *Trilogie teologică cu ocazia Marelui Sinod*)

¹⁴ “S-a făcut referire (în Enciclica Sinodului din Creta la marile Sinoade, ”de autoritate sobornicească” din vremea Sfântului Fotie cel Mare (879) și a Sfântului Grigorie Palama (1351), în cadrul cărora au fost condamnate dogme eretice, precum Filioque, primatul papal și învățătura despre harul creat, fără a se recunoaște autoritatea lor universală, în vreme ce Sinodul Sfântului Fotie, cu conștiința de sine a unui Sinod Ecumenic, a recunoscut ca cel de-al VII Sinod Ecumenic pe cel din anul 787, iar definițiile dogmatice ale Sinodului Sfântului Grigorie Palama din anul 1351 au fost incluse în Sinodiconul Ortodoxiei și în hotărârile sinoadelor ulterioare care au respins hotărârile sinodului tâlhăresc de la Ferrara-Florența și care au respins învățăturile protestante.” (Memoriu al Mitropolitului Serafim de Pireu adresat Sfântului Sinod al Greciei, cu ocazia sesiunii extraordinare din 23-24 noiembrie 2016)

¹⁵ “La ”Sinodul” din Creta au fost acceptate ”două măsuri și două greutăți pentru a cântări lucrurile”, ca mijloace de slujire a unității bisericești rău înțelese, așa cum au funcționat ele în cazul Bisericii autocefale ale Serbiei și ale Greciei. Concret, întâi-stătătorul Bisericii Serbiei a votat documentul al șaselea, exprimând hotărârea Sinodului ierarhiei lui, însă în antiteză cu majoritatea (17 din 24)

Minciuna nr. 7: *“Pentru Biserica Ortodoxă, familia reprezintă un rod al unirii tainice „în Hristos și în Biserică” dintre un bărbat și o femeie și este singurul garant pentru nașterea și creșterea copiilor.”¹⁶*

Adevărul: În hotărârile sinodului se menționează că sunt interzise, potrivit acriviei, căsătoriile mixte, însă fiecare Biserică poate să facă ce vrea, după iconomie. Astfel a fost confirmat ecumenismul faptic.

Minciuna nr. 8: *“Dialogul în special cu creștinii eterodocși (de alte confesiuni creștine – erezii – n.n.) se realizează având ca bază datoria Bisericii de a mărturisi în toate direcțiile adevărul și credința apostolică. Astfel se face cunoscută și altora autenticitatea tradiției ortodoxe, valoarea învățaturii patristice, experiența liturgică și credința ortodocșilor. Dialogurile nu presupun și nici nu vor presupune niciodată vreun compromis în materie de credință.”*

Adevărul: O! Viclenia cea mai mare! Nicăieri, absolut nicăieri în textele ”Sfântului și Marelui Sinod” nu se menționează cuvântul ”erezie.” Iar în ceea ce privește fragmentul în discuție, aici îl prezentăm spre rușinarea autorilor broșurii.

“Cu toate acestea, Biserica Ortodoxă acceptă denumirea istorică a altor biserici și confesiuni creștine eterodoxe, fără a fi în comuniune cu ele, dar crede că relațiile ei cu acestea trebuie să se sprijine pe clarificarea, cât mai repede și cât mai obiectiv posibil, a întregii lor eclesiologii și, în special, a învățaturii lor generale despre Taine, har, preoție și succesiune apostolică.”

Așadar, la așa-numitul ” Sfânt și Mare Sinod” pentru prima oară ereziile au fost numite ”Biserici”. Printr-o manevră de un acrobatism fin care se dezmente pe sine (bisericele ortodoxe vor fi eterodoxe sau biserici¹⁷) a fost dat numele cel preacurat al Bisericii, maica noastră a tuturor ortodocșilor, spre a fi exploatat în folos propriu de cătreeretici. Pentru numele lui Dumnezeu, am ajuns deja să trebuiască să înghițim orice pe nemestecate?!¹⁸

Cât privește problema dialogului, pentru care toți se dau în vânt, nicăieri în Sfânta Scriptură nu există porunca dialogului. Domnul nostru Iisus Hristos nu a dat porunca: ”discutați cu păgânii”, ci ”mergând, învățați toate neamurile (toți păgânii), botezându-le în numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.”¹⁹

dintre episcopii lui însoțitori, în timp ce întâi-stătătorul Bisericii Greciei a fost indiferent la hotărârea sinodală unanimă a ierarhiei Bisericii lui și a votat împotriva acesteia, de dragul unității rău înțelese. Adică el a votat pentru o unitate separată sau autonomă față de hotărârea sinodală a Bisericii lui.

El a fost încurajat la săvârșirea acestei fapte de semnarea lipsită de consecvență față de hotărârea unanimă a ierarhiei de către 23 dintre arhierii însoțitori, cu excepția strălucită a celui de-al 24-lea episcop al delegației lui. Dar nici situația Bisericii Ciprului nu a fost mai bună, devreme ce întâi-stătătorul ei – după ”Sinodul” din Creta – a blamat atitudinea celor doi arhierii care nu au fost de acord și nu au semnat documentul al șaselea și, cu totul arbitrar – în pofida oricărei deontologii administrative și duhovnicești – a semnat în locul lor de dragul unei unități rău înțelese, lucru care cinstuie nu numai o mentalitate papistă și un caracter necinstit al unui bărbat al Bisericii, dar și o faptă demnă de urmărare penală.” (Dimitrie Tselengidis, *Trilogie teologică cu ocazia Marelui Sinod*)

¹⁶ *“Toate celelalte texte ale Sinodului, insuflate de relativism teologic, prezintă probleme serioase; este în acest sens semnificativ exemplul textului ”Taina Nunții și impedimentele la aceasta”, care este problematic din punctul de vedere al Sfintelor Canoane și al eclesiologiei, căci propunerea de acceptare a căsătoriilor mixte ca ”iconomie” este extrem de neteologică din punct de vedere eclesiologic. Canonul 72 al Sinodului V-VI Ecumenic recomandă riguros anularea și dizolvarea unei asemenea căsătorii ca fiind concubinaj nelegiuit din punct de vedere bisericesc. Astfel, așa-numitul ”Sinod” nu introduce iconomia, ci o foarte gravă fărâdelege canonică, cu foarte grave consecințe eclesiologice.” (Masă rotundă în Moldova, 12 iulie 2016)*

¹⁷ *“După cum corect a fost menționat, vorbitorii deștepți, dar și cei care au votat chipurile „concilianta și împăciuitoarea variantă”, iau de fapt în derâdere și pe unii și pe alții: pe ortodocșii care neagă că ereticii sunt biserici, dar și pe eretici care se consideră a fi biserici. Termenul ”biserici eterodoxe” e ca și cum am spune: ”fecioară desfrânată”, ”bolnav sănătos” ”ateism cu frică de Dumnezeu.” (Sinaxa clericilor și a monahilor ortodocși; Scrisoare-mărturisire deschisă despre ”Sinodul” din Creta)*

¹⁸ *“Sfântul nostru Sinod nu a admis în textul condamnatibil „Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine” termenul „Biserici eterodoxe”, desigur nu dintr-o dispoziție fundamentalistă, ci pentru că acest termen este contradictoriu și inacceptabil, pentru că dacă vorbim despre Biserică, aceasta nu poate să fie eterodoxă, iar dacă vorbim despre termenul „eterodox”, acesta nu poate să fie Biserică (nu poate să facă parte din Biserică), în sensul teologic al termenului*

...Pentru a împăca cele ireconciliabile, delegația noastră a făcut propunerea care în final a fost acceptată că nu recunoaște existența ”bisericele” eterodoxe, ci denumirea istorică de ”biserici eterodoxe” și vă dați seama de absurditatea unei asemenea hotărâri pentru că nume are numai ceva ce există în timp și spațiu. Așadar acceptarea denumirii și nu a existenței încearcă să potrivească cele opuse, batjocorind realitatea.” (Memoriu al Mitropolitului Serafim de Pireu adresat Sfântului Sinod al Greciei, cu ocazia sesiunii extraordinare din 23-24 noiembrie 2016)

¹⁹ Matei 28, 19.

Iar Sfântul Pavel, Apostolul neamurilor, învață: ”pe omul eretic, după întâia și a doua muștrare, de tine îndepărtează-l.”²⁰ Dialogul este mijlocul folosit pentru a transmite sensurile credinței, el are un început și un sfârșit. În hotărârile sinodului din Creta se stabilește că dialogul trebuie să fie fără de sfârșit.

Asigurarea că dialogurile nu înseamnă, nici nu vor însemna vreodată compromis în probleme de credință ne provoacă tristețe.²¹ Nu există nici o mențiune în broșură despre textele eretice pe care le-au semnat reprezentanții ortodocșilor la Adunările C.M.B. și în dialogul cu papistații (Balamand, Porto Alegre, Busan etc)²². Nu este nici un cuvânt în ea despre rugăciunile în comun cu ereticii, nimic despre slujirea pe jumătate, în comun, a patriarhului ecumenic cu papa²³. Pe undeva cuvintele își pierd oarecum sensul, oricâte situații evidente de încălcare a Sfintelor Canoane am menționat, urechea episcopilor, a preoților și a teologilor ecumeniști din păcate nu aude absolut nimic.

Minciuna nr. 9: “Documentele Sfântului și Marelui Sinod al Bisericii Ortodoxe reprezintă un obiect de aprofundare și de studiu ulterior. Acest lucru este valabil pentru toate Sinoadele Bisericii.”

Adevărul: Textele fiecărui sinod constituie obiect de aprofundare și de studiere ulterioară nu pentru a li se găsi sensul printre meandrele sintactice întunecate și acrobațiile de exprimare, ci pentru că au fost hotărâri inspirate de Duhul Sfânt și asigură dogmatic credința dată o singură dată de către Domnul nostru Iisus Hristos, credință care este condiția pentru mântuirea fiecăruia dintre noi. În cazul acesta concret, textele cretane constituie un obiect de mestecare și de remestecare, cât timp va fi nevoie, potrivit și referatului mitropolitului de Serres susținut în fața întregului Sfânt Sinod grec, până la acceptarea lor totală de către pliroama ortodoxă.²⁴

Minciuna nr. 10: “Dialogul teologic nu se întrerupe. O condiție necesară este desigur păstrarea intactă a adevărului teologic și realizarea dialogului fără fanatism sau diviziuni, fără conventicule (adunări secrete) și schisme, care rănesc unitatea Bisericii. Schismele sunt boli spirituale greu de vindecat.”

Adevărul: Ierarhia Bisericii grecești, acceptând în mod sinodal la erezia ecumenismului, pune în aplicare paragraful numărul 22 polițienesc și terorizant al textului sinodal ”Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine”, care interzice dialogul teologic în cadrul trupului pliroamei Bisericii, **sub pretextul păstrării sau al unei așa-zise apărării a ortodoxiei autentice**, pentru că chipurile sinodali constituie “autoritatea supremă în probleme de credință și de ordine canonică.”²⁵

Textul broșurii consideră adevărul teologic drept premisă a desfășurării dialogului. În cazul de față este mai clar ca soarele de pe cer că din partea episcopilor ecumeniști lipsește această singură premisă de desfășurare a

²⁰ Tit 3, 10.

²¹ ”Sfântul și Marele Sinod” – ”evaluează pozitiv textele Dialogurilor Teologice, dintre care unele sunt pline de erezii eclesiologice, ca de pildă textul de la Balamand (1993), cel de la Porto Alegre (2006), cel de la Ravena (2007) și textul de la Busan (2013); elogiază atotereticul ”Consiliu Mondial al Bisericii” (CMB) și recomandă să fie continuată înjosirea Bisericii prin participarea noastră acolo și punerea Bisericii pe picior de egalitate cu așa-zisele biserici ale protestantismului... Legiferând, deci, participarea noastră, ce are o proastă prestație, și ascunzându-se trădarea reprezentanților ortodocși la dialoguri, este ascuns în același timp și faptul că nu s-a înregistrat până azi **nici un progres teologic înspre adevăr, la absolut nici un dialog teologic.**” (Masă rotundă în Moldova, 12 iulie 2016)

²² “Prin cele ce au hotărât și au semnat aolo, reprezentanții ”ortodocși” reneagă dogme fundamentale ale Bisericii Ortodoxe, precum dogma unității și a sobornicității Bisericii, recunosc botezul ereticii, faimoasa ”teologie baptismală”, precum și multitudinea formulării dogmelor credinței, adică a spune despre credință fiecare tot ceea ce vrea.” (Pr. Prof. Dr. Theodoros Zisis, *Comentariu legat de respingerea textului sinodal ”Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine”*, în revista *Theodromia*, volumul 18, p. 256)

²³ “Nu există o încălcare mai evidentă și mai indolentă a Sfintelor Canoane decât fenomenul rugăciunilor în comun cu ereticii, care tinde să capete dimensiunile unei boli epidemice, avându-i ca purtători principali ai acestui virus al sincretismului pe patriarhii Constantinopolului, de la Athenagora până la Bartolomeu, prin întâlnirile din când în când și rugăciunile lor pline de impietate cu ereziarhii papi ai Romei.” (*Ibidem*, p. 261)

²⁴ “Sfântul Sinod consideră că documentele adoptate în Creta sunt subiectul unei noi discuții teologice, în scopul de a le rectifica, a le reformula din nou și a le corecta sau de a le înlocui cu alte documente noi, în duhul și conform tradiției Bisericii.” (Hotărârea finală a Sfântului Sinod al Bisericii Ortodoxe Bulgare referitoare la Sinodul din Creta)

²⁵ “Erudiții alcătuitori ai documentului șase al Sfântului și Marelui Sinod se pare că nu au auzit sau citit câte sinoade tâlhărești și false a respins conștiința pliroamei Bisericii, care constituie judecătorul ultim al hotărârilor, criteriul potrivit căruia, așa cum spune în mod hotărât Sfântul Maxim Mărturisitorul, un Sinod este adevărat sau fals în funcție de ”ortodoxia dogmelor lui”... pur și simplu acest paragraf arată că autorii textului nu sunt siguri de adevărul celor care scriu și se tem de critică, vor dinainte să considerăm hotărârile lor ca infailibile, sunt lipsiți de argumente pentru a respinge părerea opusă și încearcă să oblige Sinodul să ia măsuri împotriva celor care chipurile ”dezbină unitatea Bisericii.” (Pr. Theodoros Zisis, în *Theodromia*, volumul 18, 1-2, *Comentariu referitor la respingerea textului sinodal ”Relațiile Bisericii Ortodoxe cu restul lumii creștine”*, p. 260).

dialogului, le lipsește adevărul teologic. Înainte de a ajunge în impas și fiind lipsiți de argumente teologice serioase, ei recurg la cenzurarea fiecărei voci ortodoxe, catalogându-i pe noi cei care nu suntem de acord de fanaticism, dezbinare, crearea de adunări ilegale și de schisme. Orice am spune împotrивindu-ne atacului ereziei suntem calomniați că am spus aceasta **sub pretextul păstrării și a unei-așa zise apărări** a ortodoxiei autentice.

Suntem de acord că schismele sunt boli duhovnicești grave, ne ferim de ele și nu le dorim. Dacă ei vor vrea vreodată să îi caute pe responsabili de schismă nu este nevoie să se străduie mult. Îi vor găsi în fața lor, **în oglinda în care se uită**.

Minciuna nr. 11: *“De aceea sunt îndemnați credincioșii să nu confere greutate cuvintelor celor care îi îndeamnă să se depărteze de Ea pentru a forma un grup separat în afara pleromei Bisericii, invocând motive imaginare de acrivie dogmatică.”*²⁶

Adevărul: Nici un ierarh, peot, monah sau mirean, teolog sau simplu credincios cu mintea întregă nu recomandă îndepărtarea de Biserica noastră cea Una, Sfântă, Sobornicească și Apostolică. Canoanele care dau posibilitatea **întreruperii pomenirii** episcopului care propovăduiește o erezie pe față sunt clare, că în felul acesta se apără Biserica de schisme.²⁷ **Din acest motiv sfântul canon respectiv interzice pedeapsa celui care recurge la întreruperea pomenirii și impune lăudarea acestuia.** Numai niște episcopi care își bat joc de Dumnezeu încalcă această poruncă apostolică și inventează pedeapsă pentru mărturisitorii care întrerup pomenirea conducătorilor eretici ai Bisericii și a celor care propovăduiesc erezii.

Îngrădirea, conform Marelui dicționar al limbii grecești vechi al autorilor Liddell-Scott, înseamnă **izolarea printr-un perete, nu a se afla cineva în afara peretelui**, adică în acest caz al Bisericii, așa cum greșit cred majoritatea ierarhilor (unii dintre aceștia sunt chiar profesori universitari de teologie)²⁸.

Preotul, monahul sau mireanul îngrădit din cauza unei erezii evidente a episcopului construiește un zid înlăuntrul Bisericii, care îl desparte de episcopul eretic, până când se va întruni un Sinod Ortodox care să îl caterisească pe episcopul eretic, dacă acesta nu se pocăiește. Canonul al XV-lea al Sinodului I-II Trulan este foarte clar²⁹, cum a fost interpretat de vechii canoniști și de Sfinții Bisericii noastre,³⁰ dar și de canoniști mai noi.³¹

²⁶ “Așa cum s-a dovedit, din păcate, acest lucru nu este de la sine înțeles în zilele noastre. De aceea este greșit argumentul scos în evidență până la saturație atât de credincioși, cât și de preoți și episcopi, că vom face ”tot ceea ce zice Biserica” sau ”așteptăm hotărârea Bisericii”, înțelegând de obicei și în mod superficial prin aceasta orice hotărâre a conducerii administrative a Bisericii și ignorând distincția clară între Biserica în sine – ca Trup dumnezeiesc-omenesc și tainic al lui Hristos - și conducerea Bisericii, care într-adevăr exprimă Biserica, însă numai în anumite condiții concrete și clare.” (Dimitrie Tselengidis, *Trilogie teologică cu ocazia Marelui Sinod*)

²⁷ Aici, însă, se cuvine să amintim, legat de conștiința dogmatică a tuturor membrilor Bisericii, și a mirenilor, că pomenirea episcopilor ”în biserici” nu este necondiționată, ci depinde de credința dogmatică a acestora, pentru că la Dumnezeiasca Liturghie sunt pomeniți – în mod sincer, iar nu mincinos – ca unii care ”drept învață cuvântul adevărului” lui Hristos sau, cu alte cuvinte, așa cum condiționează Sfânta Scriptură: *”pentru că aceștia priveghează pentru sufletele noastre”*. (*Masă rotundă în Moldova*, 12 iulie 2016)

²⁸ ”S-a pus preț pe capul lui” – al părintelui Nicolae Manolis în Sfânta Mitropolie de Gortina și Megaloupolis, conform articolului de pe site <https://katanixis.blogspot.gr/2017/01/blog-post.html>

²⁹ Sinodul I-II de la Constantinopol, canonul al XV-lea: *“cei ce se despart pe sine de comuniunea cea cu întâiul stătător al lor pentru oarecare eres osândit de Sfintele Sinoade, sau de Părinți, firește [de comuniunea] cu acela, care propovăduiește eresul în public, și cu capul descoperit îl învață în biserică, unii ca aceștia nu numai că nu se vor supune certării canonice, desfăcându-se pe sineși de comuniunea cu cel ce se numește episcop (chiar) înainte de cercetarea sinodală, ci se vor învrednici și de cinstea cuvenită celor ortodocși. Căci ei nu au osândit pe episcopi, ci pe pseudo-episcopi și pe pseudo-învățători, și nu au rupt cu schisma unitatea Bisericii, ci s-au silit să izbăvească Biserica de schisme și de dezbinări”*.

³⁰ Interpretarea acestuia de către canoniști:

Valsamon: *”Așadar, dacă cineva în mod îndreptățit, din pricina ereziei, se îndepărtează de comuniunea cu episcopul lui, de ce să fie pedepsit? Sfinții Părinți ai hotărât să se impună aceste epitimii (pedepse) atunci când pe motivul unei probleme de ilegalitate cineva îl acuză de unul singur pe episcop și se desparte de el și astfel sparge unitatea Bisericii. Însă dacă nu datorită vreunei nedreptăți, ci din pricina ereziei cineva se va despărți de episcopul său sau de mitropolit sau de patriarh, pentru că acela învață fără rușine în Biserică învățături străine de dogmele adevărate, acesta chiar și înainte de condamnarea finală și cu atât mai mult după condamnare, dacă înalță un zid despărțitor între el și episcopul lui, adică întrerupe comuniunea cu el, nu numai că nu va fi pedepsit, dar va fi cinstit ca ortodox. Pentru că el nu s-a depărtat de un episcop adevărat, ci de un fals episcop și fals învățător. Și ceea ce face este vrednic de cinste, pentru că nu numai că nu rupe Biserica, ci mai degrabă o unește și o ferește de nimicire.”* (P.G., volumul 137, pp. 1068-1069)

Zonaras: *”Așadar, dacă patriarhul sau mitropolitul sau episcopul este eretic și ca un eretic propovăduiește erezia cu capul descoperit, adică fără nici o reținere, și în mod deschis învață dogme eretice, cei care se depărtează de el, oricare ar fi ei, nu numai că nu sunt vrednici de pedeapsă pentru aceasta, ci sunt vrednici de cinste ca niște ortodocși, pentru că se despart de comuniunea cu ereticii. Aceasta înseamnă ”îngrădiți.” Zidul îi desparte pe cei din interiorul lui de cei din afara lui. Deci, ei nu s-au îndepărtat de*

Cât despre expresia “*motive ireale de acrivie dogmatică*”, aceasta arată cine este autorul textului... (adică satana – n.trad.) Aș vrea să închei prezenta lucrare cu imnul adresat Ortodoxiei de către **Iosif Vrienios** (1350-1431), dedicat fiecărui credincios a cărui inimă este înflăcărată de iubirea față de Biserica lui Hristos: “*Nu ne vom lepăda de tine, iubită Ortodoxie! Nu vom minți față de tine, Cinstire de Părinți predanisită! Nu ne vom îndepărta de tine, Maică, bună-cinstire. Întru tine ne-am născut și întru tine trăim, și întru tine vom adormi! Iar dacă vremea o va cere, și de mii de ori vom muri pentru tine.*”

episcop, ci de un fals episcop și un fals învățător, nici nu au creat vreo schismă în Biserică, ci mai degrabă au scăpat Biserica de schisme, pe cât le-a fost cu putință.” (P.G., volumul 137, p. 1069)

Aristinos: “*Așadar, dacă unii se vor îndepărta de cineva nu din cauza unei fapte ilegale, ci din pricina unei erezii care a fost condamnată de un sinod sau de Sfinții Părinți, aceștia sunt vrednici de cinste și de acceptare ca fiind ortodocși.*” (în P.G. (Patrologie Graeca), volumul 137, p. 1070)

Sfântul Nicodim Aghioritul: “*Așadar, întâi-stătătorii de care am vorbit înainte sunt eretici și își propovăduiesc erezia lor cu curaj și din acest motiv se despart creștinii (supușii) lor de ei chiar și înainte de a fi făcută o judecată sinodală referitoare la această erezie, cei care se îndepărtează nu numai că nu sunt condamnați pentru această despărțire, ci sunt vrednici de cinstea cuvenită, pentru că nu au provocat schismă în Biserică prin această despărțire, ci mai degrabă au eliberat Biserica de schismă și de erezia acestor falși episcopi. Vezi și Canonul 31 Apostolic.*” (Pidalion, Ediția a IV-a, 1886, p. 292)

³¹ Interpretarea canonului al 15 al Sinodului I-II Trulan de către vrednicul de pomenire episcop Nicodim Milaș: “*Canonul prezent, reglementând raportul de supunere față de patriarh, face observație generală cu privire la toate cele trei canoane (13-15), arătând că dispozițiile emise au valoare numai pentru cazurile, când respectivii provoacă schisme față de patriarh, mitropolit și episcop pentru anumite delicta nedovedite.*”

Dacă însă un episcop, mitropolit sau patriarh începe să propovăduiască în public în Biserică vreo învățătură eretică, care este potrivnică ortodoxiei, atunci respectivii au dreptul și datoria ca *imediat* să se despartă de acel episcop, mitropolit și patriarh și pentru aceasta nu numai că nu se vor supune vreunei pedepse canonice, ci vor fi chiar lăudați, deoarece prin aceasta ei nu au osândit pe un episcop legal și nu s-a răsculat împotriva unui astfel de episcop, ci au osândit pe un episcop mincinos și o învățătură mincinoasă, și nici nu au produs schismă în Biserică, ci dimpotrivă au scăpat Biserica, cât le-a fost cu putință, de schismă și de dezbinare.

Arhimandritul Ioan (un vestit canonic rus), având în vedere împrejurările istorice din Biserica rusească, foarte just și în sensul strict al doctrine canonice observă la interpretarea acestui canon că un presbiter nu va fi vinovat, ci vrednic de laudă, dacă se desparte de episcopul său din cauza unei învățături eretice, dar *numai* atunci, dacă acel episcop începe să propovăduiască o învățătură care este evident potrivnică învățăturii Bisericii Ortodoxe și care a fost condamnată în chip solemn de Biserică, și dacă acela propovăduiește în chip expres și în public în Biserică această învățătură falsă cu intenția expresă de a răsturna învățătura ortodoxă și de a fortifica erezia; dacă însă nu va fi acest caz, și anume, dacă un episcop exprimă vreo anumită părere individuală în chestiunile de credință și morală, care cuiva nu i s-ar părea corecte, dar care nu au importanță deosebită și ușor se pot corecta, fără ca episcopul respectiv să poată fi acuzat de vreo eterodoxie imaginară, sau dacă episcopul respectiv exprimă vreo opinie greșită în cerc restrâns de câteva persoane, și acea opinie se poate îndrepta în acel cerc restrâns, fără să se răstoarne pacea din Biserică, în astfel de cazuri nici un presbiter nu are dreptul de a se dezbină în mod samovolnic de episcopul său și a produce schismă, ci dânsul se va supune dispoziției prescrise de canonul 31 Apostolic în această privință (Cf. canoanele 31 Apostolic; 6 Sin. II Ecumenic; 3 Sin. III Ecumenic; 18 Sin. IV Ecumenic; 31, 34 Trulan; 6 Gangra; 14 Sardica; 5 Antiohia; 10, 11, 62 Cartagina; 13, 14, Sinodul I-II Constantinopol).”